

- odliší to, co o postavách říká příběh, od (své) interpretace (např. vyplní tabulku postav)
- vystihne hlavní myšlenku příběhu
- vyjádří, jaké poučení si z textu pro sebe odnáší

Žák vyvozuje, vysuzuje nebo posuzuje

- odpovídá na otázky učitelky, na které v textu nelze přímo najít odpověď, a které ho nutí domýšlet, vyvozovat, hodnotit text apod. (na otázky nemusí existovat jediná správná odpověď)
- i bez otázek formuluje závěry, které ho nad textem napadly, mohou to být i otázky, domněnky, hypotézy, hodnocení textu
- rozlišuje fikci od skutečnosti
- rozpozná přiznané autorovy záměry – chtěl nás pobavit, informovat, přesvědčit, instruovat k něčemu
- odhaduje zastřené autorovy záměry a svoje závěry zdůvodňuje
- odhaduje, jak textu budou (mohou) rozumět různí čtenáři (např. pomocí metody *poslední slovo patří mně*)

Žák hledá a nalézá souvislosti

- rozpozná, jak to, o čem čte, souvisí s poznatky a zkušenostmi, které již má, případně jim odporuje
- rozpozná, jak to, o čem čte, souvisí s jinými texty, případně jim odporuje

Žák vyjadřuje svou bezprostřední reakci na četbu

- vyjadřuje, co ho při četbě napadá, jaké pocity se mu vybavují, co ho rozveselilo nebo rozesmutnilo, jaké obdobné příběhy nebo životní situace mu příběh připomíná apod. (vyjadřuje se ústně i písemně, např. formou podvojného deníku psaného průběžně, formou osobních záznamů z četby, čtenářských dopisů spolužákovi, učitelce, apod.; záznamy může mít shromážděné ve čtenářském portfoliu)
- vyjadřuje, co se mu na textu líbí a proč, a co se mu nelíbí a proč; vyjadřuje se tak i o žánrech, knihách určitého autora; tématech; určitých postupech; ilustracích; adaptacích literárních děl (ty porovnává s předlohou)
- když vypráví o přečtené knize, činí tak se zaujetím, zprvu používá vyjadřování předvedeného učitelkou, postupně se vyjadřuje samostatně, neomezuje se na fráze
- pokud na četbu reaguje kresbou, vyjádří v ní nejen doslova to, co je v textu, ale své pocity z četby a reakci na ni

Metody, kterými se rozvíjejí složky čtenářské gramotnosti

Pro rozvíjení rozličných aspektů čtenářské gramotnosti existují různé metody a techniky ověřené výzkumy. Výzkumy se obvykle neprováděly (a dosud neprovádějí) v českém prostředí. Přesto věříme, že metody, které jsme vybrali do tohoto sborníku, mohou našim dětem pomoci. Vycházíme z toho, že je využívají učitelé v tak čtenářsky úspěšných, a při tom v leččems se lišících zemích, jako je Kanada a Finsko. Kulturně nám tyto země nejsou vzdálené natolik, abychom se nemohli domnívat, že to, co funguje tam, může mít pozitivní dopad na děti i v našich podmínkách. Kromě toho řada českých učitelů, kteří se s metodami sžili a zařazují je do výuky již několikáté generace žáků, dokládá, že jejich žáci skutečně čtou s chutí i s porozuměním.